

Nyt fra BLF

Nr. 5

Maj 2021

I dette nummer:

Bestyrelsens indlæg	1
Dåhjorte på Bornholm	3
Online netværk	3
BLF er klar til at levere	4
4H haver	5
Orientering om projekter	6
70 % CO2	8
Markstakke	9
Bæredygtige spisesteder	11
Planterådgivningen	11
Ensilagesaft	12
Beskyttede naturområder	13
Økonomirådgiver søges	14

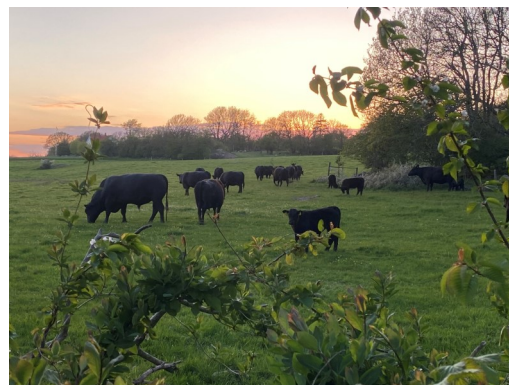
Grøn Er Vårens Hæk Og det skal landbruget også være

v/ bestyrelsesmedlem Stine Mikkelsen

Hvis det gamle ordsprog om maj kulde giver lader fulde, så kan vi kun have store forventninger til høsten. Det er så samtidig mit håb, at de siloer som en del har planlagt, kan få en hurtig byggegodkendelse, så de vitterlig bliver klar til høsten. Det der tidligere var enkelt, er blevet besværligt – unødigt fristes man til at sige.

Varmen har ladet vente på sig i år, og ligeledes væksten i græsset, så vores Anguskvæg har været svært utålmodige for at blive lukket ud på græsmarkerne. Der blev en dejlig ro, da de endelig fik lov. De græsmarker der er udlagt med græs, og må tilføres gødning, følger rigtig godt med i væksten. De øvrige marker, hvor kvæget driver naturpleje, er der ikke meget at hente på. Men det er jo natur, så det er godt.

Og natur det skal vi have mere af. De politiske ambitioner varierer, men alle mener, at landbrugsjord skal omlægges til natur i et eller andet omfang. Alt sammen i klimaets navn. Noget giver god mening, men jeg håber virkelig, at man anskuer klimaet som en global udfordring, og ikke nationalt regulerer og begrænser et af verdens mest klimaeffektive landbrug.

Endelig...

Målet om at blive klimaneutrale i 2050 kræver innovation ikke revolution. Dansk landbrugs andel af den globale udledning af klimagasser er mindre end 0,04 pct. (kilde: World Resources Institute) – vi er selvfølgelig heller ikke store, men udledningen pr. enhed produceret fødevarer er forholdsvis lille, så en reduktion i dansk produktion vil medføre en klimalækage. Så vi bør udvikle vores nuværende produktion, samtidig med at vi går nye veje både med nye produkter til forbrugerne, samt anvender nye og forbedrede teknologier i produktionen af fødevarer.

Klimaneutral er selvfølgelig ikke det samme som emissionsfri, det bliver vi

Fortsættes næste side

selsagt aldrig, det gør ingen, vil jeg vove at påstå. Men vi skulle gerne nå til et sted, hvor vi ikke udleder fossilt CO₂. Når nu kulstoffet blev aflejret i undergrunden for millioner af år siden, så er det lidt ærgerligt at slippe det løs igen.

Elproduktionen bliver i fremtiden 100 % grøn (vind, sol og mulighed for lagring). Ligeså kommer opvarmning over på el, og så længe det er i orden at bruge biobrændsel, har vi flere muligheder. Her er udfordringen den importerede biobrændsel, hvor CO₂ belastningen forsvinder hos både afsender og modtager. Derfor er det en god løsning med halm og træflis fra lokal produktion, det burde bare være sådan, at landbruget blev godskrevet for kulstoffet, som er lagret i biobrændslerne, og dem der brændte det af, tog udledningen.

Den sidste større pind er dieslen. Der er i dag ikke et alternativ til de store traktorer og de lastbiler, der kører tung transport. Batterier til så store opgaver anses ikke som en mulighed, især fordi vægten vil blive enorm. Samtidig dækker rækkevidden på et batteri, for nuværende, ikke de opgaver der skal løses. HVO eller biodiesel kan være en mulighed, nogle motorer kan allerede køre på det, det er dog ikke tilgængeligt på Bornholm. I kulissen står PtX-teknologien, og det bliver en mulighed når vi har grøn strøm i store mængder. Men hvad skal X'et være? Og skal vi have flere forskellige drivmidler? Læg dertil at udskiftningen af traktorer sker løbende, og man dermed i en periode skal håndtere måske to drivmidler på gården.

Der er flere spørgsmål end svar, og derfor har bestyrelsens indspil til det arbejde, der pågår i BRK's nedsatte §17 stk 4 udvalg (klima og bæredygtighedsudvalget) været, at et alternativ til diesel skal bygge på afprøvet og sikker teknologi, det skal være tilgængeligt, og sidst men ikke mindst, skal det prismæssigt matche diesel.

Ovenstående kalder på en samlet løsning for Bornholm, hvor alle aktører i de forskellige brancher samarbejder for en fælles løsning. Det kan hurtigt blive alt for dyrt og ineffektivt, hvis der investeres hver for sig eller i mellem-løsninger.

Mange af os har allerede foretaget investeringer og tilpasninger for at mindske vores udledninger i produktionen, men har vi styr på at få dem dokumenteret? Nok ikke og måske især fordi vi ikke tillægger dem særlig

vægt. Vi skiftede til LED lys for at spare strøm, men der er mere i det end det. Vi sparer udledninger, og gavner miljø og klima.

For at hjælpe de bornholmske landmænd til at dokumentere deres virksomheds grønne rejse, har BLF fra i år indført ESG (Environment Social Governance) rapportering, som en del af årsrapporten (hvis man ønsker det). Umiddelbart er ESG endnu ikke et krav til andet end børsnoterede selskaber, men her kommer bankerne ind i billedet. Når bankerne skal redegøre for deres bæredygtige investeringer, vil de helt naturligt gå tilbage til deres kunder og efterspørge data.

Ud over at beskrive allerede gjorde tiltag skuer rapporten også ind i fremtiden med mål for, hvor man vil bevæge sig hen, og kan dermed blive et værktøj til investeringer i bæredygtige løsninger.

Og ja - hvor skal vi hen?

Der er gang i rigtig mange områder af grønne bæredygtige løsninger, men vi kan af gode grunde ikke kaste os ud i det hele. Det kan være svært at gennemskue, hvad der virker, og hvad der mere er kategorien varm luft (tænk hvis man kunne køre på det – ubegrænsede mængder). Derfor har bestyrelsen besluttet, at vi til efteråret laver en 3 trins workshop for medlemmerne, hvor vi starter helt fra oven med en indflyvning til klimaforandring og problemstillinger og bevæger os helt ned til konkrete tiltag på bedriftsniveau. Det bliver med eksperterne foredragsholdere med forskellige vidensområder, så vi sikrer os at komme godt omkring. Møderne bliver afholdt over 3 gange og vil blive annonceret på den anden side af sommeren.

Jeg håber I alle får en forrygende sommer med tid til lidt pauser, og til at se lidt flere mennesker end den sidste tid har budt på. Jeg troede ikke, jeg skulle sige det her, men jeg glæder mig til at blive vaccineret.

God sommer.

VERDENSMÅL
for bæredygtig udvikling

Dåhjorte på Bornholm

v/ Jens S. Koefoed

Jeg sidder som repræsentant i Hjortegruppen på Bornholm.

På nuværende tidspunkt er der jagttid på Dåkalve fra den 1. til den 15. januar. Vi har foreslået jagttiden udvidet til jagt på hjorte større end spidshjorte og då, dog ikke spidshjort. Vores forslag er blevet afvist.

Som repræsentant for landmænd bliver jeg kontaktet, af landmænd og skovejere, der jævnligt møder dåhjorte i deres skove og på markerne. Et dejligt syn af nogle flotte dyr. Men omfanget, kan nu ses som skader i skovene og på markernes afgrøder.

For nærmere at kunne belyse og dokumentere omfanget af skader, ønsker vi i Hjortegruppen oplysninger fra jer landmænd og skovejere. I må derfor meget gerne indsende oplysninger til mig med skadested, dato og fotodokumentation. Dette gælder også, hvis I finder døde dåhjorte i naturen.

Tlf. 2484 3201, mail: vestergaard@post.tele.dk

Vi får på samme måde oplysninger fra politiet og Falck om påkørte dyr.

Disse oplysninger vi blive brugt som dokumentation på omfanget af dyr, uheld og skader som opstår.

Tak for jeres hjælp.

Bliv en del af et inspirerende online-netværk om bæredygtighed

v/ Thomas Bay Jensen

Nyt online netværk med fyraftensmøder om bæredygtig udvikling og forretning i landbruget

Når du er med i Facebook-gruppen: Fremtid, forretning og bæredygtighed for landmænd, får du:

- Online fyraftensmøder hver 14. dag, hvor vi fra Facebook-gruppen live-streamer inspirerende og konkrete oplæg om bæredygtig udvikling og forretning i landbruget direkte til dig.

Vil du med til online fyraftensmøder om bæredygtig udvikling og forretning i landbruget? Så vær med i Facebook-gruppen "Fremtid, forretning og bæredygtighed for landmænd"!

Sukker du efter et sted at sparre om bæredygtighed i landbruget? Savner du input til den bæredygtige udvikling på din bedrift? Og vil du helst blive klogere, mens du sidder derhjemme med en kop kaffe i den ene hånd og din telefon i den anden? Så har vi svaret på dine bønner!

- Et netværk, hvor du kan sparre, debattere og dele viden med andre landmænd, der ligesom dig interesserer sig for bæredygtighed.
- Mulighed for at stille spørgsmål og holde dig opdateret på bæredygtig udvikling i landbruget.

Opfordring fra regnskabsafdelingen

Send dine bilag til os nu

Er du regnskabskunde i BLF, så opfordrer vores regnskabsassistenter dig til at sende dine bilag for de første fem måneder af året allerede nu. Så undgår du nemlig at skulle samle dem alle midt i høsttiden.

Kontakt gerne din regnskabsassistent, hvis du har spørgsmål.

Tinglysning

Husk at Bornholms Landbrug & Fødevarer udarbejder tinglysning af skøder i forbindelse med køb og salg af alle former for fast ejendom, herunder også hus / sommerhus og lejlighed.

Ring for mere info hos:
Anette på tlf. 5690 7845
eller Ingvar tlf. 5690 7844

Husk at...

Du som aktivt medlem eller virksomhedsmedlem af Landbrug & Fødevarer har adgang til en lang række medlemsfordele.

Og det kan godt betale sig at bruge de konstante medlemsfordele, som giver besparelser på lidt af hvert; til virksomheden, til hovedet, til fritiden og for det meste også til virksomhedsejerens ægtefælle/samlever og ansatte.

Der kommer løbende nye tilbud og du kan se dem alle her:
<https://lf.dk/medlemsfordele>

Ønsker

DU at annoncere i Nyt fra BLF

Du har, som medlem af Bornholms Landbrug & Fødevarer, mulighed for at indrykke annoncer i vores medlemsblad "Nyt fra BLF".

Medlemsbladet udsendes på mail til ca. 700 medlemmer i slutningen af hver måned, bortset fra juli hvor bladet holder sommerferie. Annoncer kan komme med enten integreret i bladet eller som "indstik".

Kontakt Karen Brandt for at høre nærmere om mulighederne og priser for at annoncere. Tlf. 5690 7856 eller mail: kb@blf.dk

Fødevarerådgiveren kan hjælpe med:

- Egenkontrol i fødevareraktiviteten
- Risikovurdering af produktion eller råvarerne (HACCP)
- Økologisk fødevarerproduktion
- Registrering hos Fødevarestyrelsen
- Produktudvikling

Kontakt:

Signe Folke

Tlf. 5690 7816, mail: sf@blf.dk

Langtidsholdbare medarbejdere...

Har du ansatte, så ved du også, at der er mange ting der skal være styr på - både ansættelsesvilkår, arbejdsmiljø og trivslen i det daglige samarbejde.

Hos Bornholms Landbrug & Fødevarer tilbyder vi at komme på besøg hos dig på bedriften, og tage en allround snak om alt, hvad der vedrører dine ansatte.

Rådgivning kan hjælpe med at styrke arbejdsmiljøet, skabe arbejdsglæde og hjælpe til en bedre fastholdelse af medarbejde-

re. Det er vigtigt at skabe klarhed over arbejdsvilkårene, have styr på ansættelseskontrakten og forventningerne til hinanden. Har i styr på APV'en eller vil en opdatering være en god idé?

Sammen finder vi ud, af hvad du som arbejdsgiver og dine ansatte har brug for.

Kontakt:

Lene Møller eller Karen Brandt på
Tlf. 5690 7800, Mail: lm@blf.dk - kb@blf.dk

Virksomhedssekretær

Er stakkene af bilag på skrivebordet et evigt overkom?
Så har du måske brug for sekretærhjælp?

Hos Bornholms Landbrug & Fødevarer kan vi tilbyde sekretærhjælp. Sekretæren er fleksibel, kommer hjem til dig og løser en række administrative opgaver i din virksomhed. Sekretæren kan komme få timer eller dage og klarer netop den mængde arbejdsopgaver, som du har behov for at få løst.

Læs mere på vores hjemmeside www.blf.dk og kontakt os gerne på tlf. 5690 7800

Haver 2021

Havesæsonen er skudt i gang, og vi tilbyder haver for børn og børnefamilier tre steder på øen:

- I Østermarie - bag Det Levende Køkken. Havedag er som altid tirsdage i tidsrummet kl. 14.30-16.00
- Børnenes Have i Pedersker - bag Sydbornholms Privatskole. Havedag hver tirsdag kl. 13.15-15.00
- Familiehaven i Rø, har havedag på onsdage - kontakt gerne Jacob Alsted for tilmelding på tlf. 2814 2036

For alle haver gælder, at der ved tilmelding tegnes medlemskab af 4H. Er dit barn tilmeldt Madskole denne sommer, er medlemskabet allerede i hus.

Ring gerne til Sussie på 4H kontoret på tlf. 2485 4903 for mere info.

Orientering om projekter

v/ Elisabeth Falk & Klaus H. Petersen

Bornholms Landbrug & Fødevarer har efterhånden mange års projekterfaring. Vi igangsætter projekter for at sætte Bornholm på verdenskortet og udvikle et bedre Bornholm og ikke mindst rådgivningshus. Projekterne bidrager samtidigt med ny viden og kompetencer og ikke mindst til at opbygge gode relationer og netværk. Et øjebliksbillede i maskinrummet vidner om stor aktivitet.

FREMME AF AGERLANDETS FUGLE PÅ BORNHOLM

Agerlandets fugle – som lærke, vibe og agerhøne – er i tilbagegang i agerlandet pga. ændrede driftsformer og andre afgrøder. Men det kan der heldigvis gøres noget ved. 8 bornholmske landmænd vil i de næste år udlægge bl.a. vibelavn timer, lærkepletter og barjordsstriber, og viser, hvordan landmænd med forholdsvis få midler kan fremme agerlandets fugle. Projektet byder på markvandring og dronefilm, hvor man kan følge landmændenes arbejde.

Ole Harild og Elisabeth Falk deltager fra Bornholms Landbrug & Fødevarer.

Projektet er et samarbejdsprojekt med Dansk Naturfredningsforening på Bornholm, Dansk Ornitologisk Forening på Bornholm og Jægerforbundet på Bornholm, og løber frem til november 2023.

Projektets samlede finansiering er på 285.500 kr. 15. juni Fonden og Biodiversitetspuljen under BRK har sammen finansieret projektet.

CIRCLEWRAP

Bornholms Landbrug & Fødevarer har sammen med en lang række af aktører, BOFA, DLG, DANBØRS, GENPLAST, SEGES, ESPERSEN, FUGATO, HASLE REFRATORIES, BECK-PACK og VICTOR VASK igangsat projektet Circlewrap, der udgør en vigtig brik i målet om at gøre Bornholm affaldsfri i 2032. Men der mangler viden om håndtering af snavsede plasttyper, såsom ensilageplast og wrap. Projektet skal danne praksis for, hvordan snavsede plasttyper fra samtlige brancher kan genanvendes. Der er typisk tale om flere typer af plasttyper (LDPE, LLDPE, PP). Et estimat fra SEGES angiver mængden af ensilagefolie(LDPE) på Bornholm til 47 tons, wrapfolie (LLDPE) udgør 121 tons og silonet(PP) udgør 5,5 tons. Hertil kommer de mange dunke til rengøringsmidler og kemi i forskellige størrelser.

Forundersøgelsen skal indsamle vidensgrundlag og systematik for genanvendelse af plastfraktioner fra samtlige erhverv og udarbejdelse af en business case, der beskriver processen med indsamling, sortering, rensning og afsætning af landbrugsplasten på Bornholm, og hvordan landbrugsplast og efterfølgende alt erhvervsplast kan genanvendes 100% efter 2032 på en bæredygtig måde. Langt hovedparten af plasten afbrændes i dag, da det er meget bekosteligt at genanvende plasten, som er forurenet med jord mm.

I et forsøg på at gøre det komplicerede meget enkelt vil Circlewrap i 2021 og 2022 afsøge mulighederne for indsamling og genanvendelse af de forskellige typer snavsede plastfraktioner med udgangspunkt i landbrugssektoren. Der er allerede 8 kvægbedrifter som har tilmeldt sig. Projektet er støttet af grøn tilskudspulje fra BRK. Denne pulje er oprettet efter at Bornholm i foråret 2020 blev hædret og tildelt 3,73 mio kr. i præmiesum fra Responsible Island Prize, der er en del af EU programmet Horizon 2020.

Projektets samlede finansiering er på 725.284 kr., der løber frem til juni 2022 og er støttet af grøn pulje fra Bornholms Regionskommune. Tovholder hos BLF er Klaus H. Petersen.

BÆREDYGTIGE SPISESTEDER OG - MADOPLEVELSER PÅ EN SOLSKINSØ

Bornholmske spisesteder bliver blandt de første i Danmark, som bliver certificeret med HORESTA's "Green Restaurant" certificering. Bornholms Landbrug & Fødevarer har indledt et samarbejde med HORESTA, og vil frem til udgangen af 2022 arbejde på, at mindst 3-4 bornholmske spisesteder bliver bæredygtighedscertificerede. Samtidig vil Bornholms Landbrug & Fødevarer bidrage til at udbrede viden om bæredygtighed drift til alle bornholmske spisesteder. Derudover vil der blive udviklet og afprøvet 10 bæredygtige madoplevelser sammen med Gaarden/Bornholms Madkulturhus.

Signe Folke bistår spisestederne, og Elisabeth Falk er tovholder.

Projektet er et samarbejdsprojekt med HORESTA, BCB, BRK, Destination Bornholm, BOFA, CRT og Gourmet Bornholm/Gaarden.

Projektets samlede finansiering er på 1,3 mio., og Dansk Erhvervsfremmebestyrelse, BRK, Landdistriktpuljen og LAG-Bornholm har sammen finansieret projektet.

BORNHOLMBLOMSTRER

Kampagnen er efterhånden blevet en fast begivenhed, hvor der over årene er blevet afprøvet forskellige blomsterblandinger for at fremme biodiversiteten særligt blandt bestøvere, såsom bier, fluer og sommerfugle, der også understøtter fødevarerproduktionen.

I år har kampagnen lagt vægt på udsåning af en flerårig blanding, hvori der er mange danske arter. Der har været en flot opbakning fra 35 lodsejere, der både tæller landmænd, haveejere, ejer-, andelsforeninger, plejecentre og virksomheder, der tilsammen udsår 10 ha med blomster. Indsatsen fremmer især biodiversiteten blandt pollensøgende insekter og bidrager til at Bornholm har gode chancer for at blive "Danmarks Vildeste Kommune".

Kampagnen er et samarbejdsprojekt med DANSK PLANTEVÆRN, BIOLOGIFORBUNDET, SYNGENTA, BC CATERING, FRDK og lodsejerne, der hver især har betalt 500 kr. + moms for frøene. Udover selve udsåningen er der blevet udviklet et læringsspil BIOHUNT til skolebørn, som skal udrulles i hele landet. BIOHUNT er et digitalt læringsspil, hvor man kan gøre det nemt og sjovt for skolebørn at lære om biodiversitet og vigtigheden af bestøvernes rolle for fødevarerproduktion. Læs mere på www.biohunt.dk. Projektet er også støttet af Friluftsrådet, Aage V. Jensen og Sparekassen Bornholms Fond. Tovholder hos BLF er Klaus Petersen.

CONTRACT 2.0. EU – PROJEKT OM FREMTIDENS STØTTEFORMER TIL LANDBRUGET

Bornholms Landbrug & Fødevarer er sammen med BRK og Københavns Universitet de danske partnere i et EU-projekt, som skal undersøge, hvordan man fremover kan udforme EU's støtteordninger på nye måder – til gavn for både miljøet og landmændene. 27 partnere fra en lang række europæiske lande deltager i projektet.

I den danske del af projektet, har vi valgt at sætte fokus på klimatiltag, og især kulstof i jorden.

Bornholmske landmænd har deltaget i – og vil også fremover blive indbudt til – markvandring og møder.

Projektet løber frem til april 2023, og Bornholms Landbrug & Fødevarers andel svarer til ca. 60-70.000 kr. til løn årligt. Derudover dækkes udgifter til markvandring, møder mv. Elisabeth Falk deltager sammen med Jacob Dam Nielsen og Ole Harild i projektet.

Projektet er finansieret via EU's Horizon 2020-program.

TANGPROJEKTET

Projektets hovedformål er at demonstrere, hvordan det bornholmske landbrug kan blive mere selvforsynende med proteinfoder. Det kunne være ved en større lokal produktion af forskellige proteinafgrøder som hestebønner af forskellige sorter og andre bælgplanter samt proteingræs. Og det kunne være ved at kombinere ovenstående med proteiner og andre nyttige indholdsstoffer fra den blå biomasse som eksempelvis gaffeltang høstet i farvandet omkring Bornholm.

Projektet giver en række svar på nogle af de dilemmaer, der er i den animalske produktion. Det første er, om vi er i stand til at producere proteiner på Bornholm, som kan erstatte sojabønnen og samtidig fastholde kvaliteten i foderet. Dernæst giver det svar på, i hvor store mængder, der kan og skal produceres. Men det giver også svar på hvilke konsekvenser, det i øvrigt har på anden form for afgrødeproduktion og dermed svar på, hvad det betyder for Ø-økonomien. Vi får endvidere svar på, hvad den blå biomasse kan tilføre i foderet og dermed supplere produktionen af proteinafgrøder på markerne. Vi får afdækket hvordan biomassen skal og kan høstes, herunder kortlagt potentialet i kvantum. Og endelig får vi afdækket, hvad økonomien er i at anvende den blå biomasse i foderet.

Projektet har været i gang siden 1. juli 2020 og er allerede nu stødt ind i store udfordringer med at bruge den lokale tang som fodermiddel pga. store forekomster af arsen. Derfor arbejdes der lige nu på en projektændring så projektet også kan afdække mulighederne for at bruge den lokale tang som gødningsmiddel i haverne.

Projektet forventes at løbe frem til juni 2022, og er finansieret af FLAG-Bornholm, Landdistriktmidlerne og Bornholms Brand med et samlet budget på 500.000 kr. Klaus H. Petersen, Elisabeth Falk og Ole Harild deltager i projektet sammen med CRT, IFAU og Ole Hertz, som løser de praktiske udfordringer med tangen.

Hvor meget skal væk for 70 % CO2?

v/ Henry Jespersen

Kampen for reduktionen af CO2 udledningen fortsætter. Ikke mindst i Danmark er politikerne optaget af, at vi som et foregangsland skal redde hele verden. Jeg lytter stadig til målsætninger, omlægninger, indskrænkninger i vores forbrug, afbrænding af træ i stedet for kul.

Det sidste element giver nogle overvejelser ude i forenings-Danmark. Det har været politisk korrekt at afbrænde træ i stedet for kul. Men den politiske influence er nu, at afbrænding af træ er på linje med afbrænding af kul. Begge i bad standing. Det har sendt spejderbevægelsen ind i alvorlige etiske overvejelser. For hvordan håndterer vi nu spejdernes liv i naturen med mad over bål i en korrekt politisk kontekst?

Nå mere alvorligt. Danske politikere har i Paris aftalen meldt ind, at vi i Danmark kan reducere CO2 udledningen med 70 %. Det er vel og mærke i forhold til udledningen i 1990.

I 1990 udledte Danmark 70 mio. tons CO2. Vi skal altså reducere med 49 mio. tons, så vi kommer med på 21 mio. tons udledning i 2030.

Klimarådet skriver, at vi i 2020 er kommet ned på 43 mio. tons udledning. Der er altså behov for endnu 22 mio. tons reduktion.

Derfor er der alvorligt brug for at rode godt rundt i virkemiddelkassen. Med de fremherskende politiske toner der er omkring landbruget, vil det være oplagt at se på landbruget. Jeg vil gå så vidt, at vi helt bør afvikle landbruget. Landbruget udleder netto 12 mio tons CO2 i nogle opgørelser. I andre udleder vi 16 mio tons. Af forsigtighedshensyn bruger jeg så 12 mio tons.

Med Mettes beslutsomhed omkring mink, er der i min verden ikke langt til en beslutning om at redde verden – biodiversitet – redde børnebørnenes jordklode – osv. – til at vi afvikler landbruget i Danmark. Jeg kan høre ordene: sikkerhed – forsigtighedshensyn – desværre men nødvendigt – myndighederne siger.

Lige nu kigger vi frem mod en midtvejsevaluering i 2025. Det kunne jo være passende med en afvikling af landbruget frem mod 2025. Så har vi nemlig fundet 12 mio tons CO2. Så mangler vi kun 10 mio. tons fra 2025 til 2030.

Jeg har tidligere beregnet, at en fair erstatning til minksektoren i produktionsleddet burde være 36 mia kr. Med omkring 6.000 beskæftigede i mink svarer det til 6 mio kr. pr beskæftiget.

Der er omkring 180.000 beskæftigede i landbruget inkl. følgeerhverv som samlet produktionsled. Med samme erstatningssats for lukning bliver det en erstatning på 1.100 mia. kr. for lukning af det samlede landbrug. Et lyspunkt er, at den evigt udskældte gældssætning i landbruget på ca. 350 mia. kr. med ét forsvinder. Det er fantastisk, hvad der kan udrettes i det rige samfund. Og skulle der mangle penge, låner vi bare flere.

Jeg er selv beskæftiget i landbruget. Jeg ser med bekymring på sandsynligheden for afvikling af erhvervet

og dermed mit job. I fald erstatningen ikke rækker til kompensation for min mistede indkomst, sidder jeg med flere målebånd på bordet. Det første bånd er, hvor hurtigt vil Mette Frederiksen, Lea Wermelin eller Dan Jørgensen gøre mig arbejdsløs? Det andet bånd er, kan eller skal jeg bringe efterlønnen i spil og hoppe ud nu for at vise socialt borgersind af hensyn til de kolleger, som ikke har denne mulighed? Det tredje bånd er, kunne en afvikling af mig være så sen, at jeg kan hoppe direkte over på folkepension? Ifølge dåbsattesten kan det ske medio 2024!

Lige nu tænker jeg, det går nok lige med, at være med i processen frem til folkepensionen.

Folkepension som sikker havn?

Hvis jeg inden afviklingen af landbruget kunne være nået frem til folkepensionen kunne jeg tænke: Så har jeg mit på det tørre.

Men der er dog en slange i det paradis. For CO2 reduktionen er ikke færdig endnu. For med landbruget ude, er der stadig 31 mio. tons udledning, så vi mangler 10 mio. tons.

Omsat pr borger og altså for mig, vil jeg i 2025 udlede 5,6 tons CO2. Dette skal jeg reducere med 1,8 tons frem mod 2030. Procentvis skal jeg reducere med godt 30 %. Lidt mere håndgribeligt skal jeg ændre livsstil med 30 %. I værste fald skal jeg reducere min livsstil med 30 %. Det her er alvorligt. For nu går det ud over mig og det pensionistliv, som jeg har planlagt. Jeg ser kun et plus = folkepensionen rækker til mere, når mine aktiviteter er reduceret med 30 %.

Som nævnt er det alvorligt, når JEG skal lave om på mit liv og mit forbrug og min udledning. Der er ikke mange politikere, der har lyst til at fortælle borgerne, at de skal skrælle 30 % af deres livsførelse. Jeg har oplevet i flere digitale webinarer, møder, debatter om klima, CO2 udledninger mv., at der er spørgsmål som ikke ønskes besvaret. Jeg har flere gang spurgt i disse debatter: Hvad bliver den almindelige borger ramt af? Hvad skal den almindelige borger bidrage med? Hvad skal den almindelige borger omlægge?

Sjovt nok bliver mine spørgsmål slettet i chatten. Tilbage står kun spørgsmålene om, hvor meget industrien og landbruget skal bidrage med!

Det er en sjov proces at betragte med, hvor meget ANDRE skal omlægge. Og ikke hvor meget JEG skal omlægge.

Det er her alvoren er ved at gå op for mig. Jeg satser på, at jeg klarer mig nok med, at vi skal afvikle det danske landbrug. Men når jeg personligt skal bidrage, bliver det en helt anden alvorlig sag. Det vil være alvorligt, om min livsstil skal reduceres med 30 %. Det skal i hvert fald ikke gå ud over min import af australsk oksekød og argentinsk rødvin.

Markstakke af husdyrgødning

v/ Elisabeth Falk, BLF og Helle Thers, BRK

Hovedreglen er at fast husdyrgødning skal opbevares overdækket på en møddingsplads med fast bund og afløb. Kompost med et tørstofindhold på mindst 30 % må dog oplagres i marken. Oplaget skal straks efter udlægning overdækkes med vandtæt materiale.

Hvad forstås ved dybstrøelse og kompost?

Dybstrøelse: Faste ekstrementer og strøelse, hvor udskilt urin og vandspild opsuges af gødningen, ved at der løbende tilføres halm eller andet tørstof.

Kompost: Dybstrøelse, som er omsat i stalden eller på en møddingsplads. Dybstrøelse vurderes normalt kompostlignende, hvis det har henligget i en stald 3-4 måneder i gennemsnit, dog 1-2 måneder for fjerkrægødning.

Regler og krav for komposteret husdyrgødning i markstak

Regler og krav for komposteret husdyrgødning i markstakke	Husdyrgødningsbekendtgørelsen*	Krydsoverensstemmelseskrav*
Kompost skal minimum have et tørstofindhold på 30%	+	+
Kompost må ikke medføre risiko for forurening af grund- eller overfladevand	+	+
Kompost må højst oplagres samme sted i marken i 12 måneder	+	+
Der skal føres årlige optegnelser over markstakkens placering og oplagringsperiode	+	-
Kompost skal overdækkes med vandtæt materiale straks efter udlægning**	+	+
Markstakke må ikke etableres inden for:		
25 m til ikke almene vandforsyningsanlæg	+	+
50 m til almene vandforsyningsanlæg	+	+
15 m til vandløb (herunder dræn) og søer over 100 m ²	+	+
15 m til offentlig vej og privat fællesvej	+	-
25 m til levnedsmiddelvirksomhed	+	-
15 m til beboelse på samme ejendom	+	-
30 m til naboskel	+	-

*) + punktet er omfattet af regler og krav, og - angiver at punktet ikke er omfattet af regler og krav.

**) En midlertidig opbevaring i markstak på marken i op til en uge i forbindelse med udspreddning, betragtes ikke som egentlig oplagring, og er derfor ikke omfattet af krav om overdækning

Konsekvensen ved manglende overholdelse af gældende regler og krydsoverensstemmelseskrav er:

- Indskærpelse efter Husdyrgødningsbekendtgørelsen (en indskærpelse betyder, at såfremt forholdene ikke lovliggøres, vil tilsynsmyndigheden vurdere om der er grundlag for en politianmeldelse).
- En del af punkterne er omfattet af krydsoverensstemmelseskrav, og en overtrædelse af disse krav kan give træk i hektarstøtten fra EU. Krydsoverensstemmelseskontrol udføres af Landbrugsstyrelsen.

Har du spørgsmål eller ønsker vejledning om reglerne omkring dybstrøelse, kompost og markstakke er du velkommen til at kontakte os – Elisabeth Falk (BLF) eller Helle Thers (BRK).

Jord til forpagtning søges

Landbrugsjord til konventionel kornproduktion søges.

Alle arealer over 5 ha har interesse. Gerne i Nylars-Lobbæk området, men alt på hele øen har interesse.

Ring gerne til Vellensbygård
v. Torben Sonne på telefon 30 66 32 26.

Ret&Råd ADVOKATER

v/advokatfirmaet Paldan

Nexø Sdr. Hammer 2, 1.	56 49 11 40
Rønne St. Torv 11, 1.	56 91 11 40
bornholm@ret-raad.dk	www.ret-raad.dk

Kontakt advokatsekretær Hanne Sassersen
eller advokat Peter Paldan Sørensen

Generalforsamling

i Bornholms

afholdes på 4H Kontoret

Torsdag den 3. juni kl. 19.00

Dagsorden ifølge vedtægterne.

DRÆNER DINE DRÆN DIG? Og ikke marken?

Vi kan tilbyde dig spuling og søgning af dræn med vores
traktortrucket kombineret slamsuger/spulevogn fra Gøma!

Ring og hør nærmere på: **56 97 25 44**

Sellenborg

Entreprenørfirma ApS

Bæredygtige spisesteder og madoplevelser på Bornholm

v/ Signe Folke

Det er blevet lettere for kunderne at finde bæredygtige spisesteder på Bornholm, efter de to første spisesteder er blevet certificerede med HORESTA's "Green Restaurant". Elisabeth Falk og Signe Folke fra BLF har bistået med at lave ansøgningerne, og deltaget i certificeringsbesøgene.

Den mulighed har vi fortsat i resten af 2021 og i 2022, og vi håber, at yderligere 3-4 bornholmske spisesteder vil benytte sig af muligheden for at blive certificerede. Spisestederne kan også få hjælp til at komme i gang med at bruge det økologiske spisemærke, eller hjælp til andre tiltag, der kan øge spisestedernes bæredygtighed. Bistanden er uden omkostninger for spisestederne.

I er velkomne til at kontakte fødevarerådgiver Signe Folke, hvis I overvejer Green Restaurant-certificering eller andre tiltag, der kan gøre spisestedet mere bæredygtigt.

Signe Folke
Tlf.: 5690 7816 / 2495 5925
Mail: sf@blf.dk

GREEN RESTAURANT

Planterådgivningen orienterer

v/ Lisbeth Exsteen

Grøftekantslåning

BRK påbegynder slåningen af vejrabatter og grøftekanter ved frøgræs- og udlægsmarker omkring den 1. juni. Som vi har skrevet tidligere, har vi sendt filer med frøgræsmarkerne til kommunen, og efter aftale med kommunen er det for disse markers vedkommende ikke nødvendigt at sætte skilte op.

Tilmeldingen af strækninger ved udlægsmarkerne er foregået som vi plejer, altså med lister over strækningerne til kommunen. For disse strækningers vedkommende skal man huske at sætte skilte op. Mangler du skilte, kan du købe dem her på planteavlskontoret til 25 kr./sæt.

Klippekort til markbesøg

Husk at du kan få markbesøg til en meget favorabel timepris ved at købe et 5-timers klippekort. Prisen for medlemmer er på kun 2.900 kr. svarende til en timepris på 580 kr. Klippekortet gælder til både selve markbesøget og til evt. opfølgende sprøjteplan.

Erfagrunder

Hvis du ikke allerede er med i en erfagruppe, skal du måske overveje, om det kan være en mulighed for dig.

Vi har flere erfagrunder både henvendt til fuldtids og til deltidslandmænd og fra 8 til 18 deltagere. Grunderne mødes efter behov, og møderne foregår på skift hos medlemmerne. Lige nu er vi ved at starte en ny gruppe for unge landmænd. Ring til en af planteavlskonsulenterne og hør nærmere.

Reduceret jordbearbejdning

Der er efterhånden stor interesse for reduceret jordbearbejdning. Vi har tidligere haft et par markvandring med fokus på reduceret jordbearbejdning, og nu er vi ved at få en aftale i stand med Søren Ilsøe, planteavlskonsulent i Agrov. Søren Ilsøe har specialiseret sig i pløjefri dyrkning og Conservation Agriculture, og vi håber at kunne afholde markvandring på et tidspunkt i løbet af juni måned. Hvis du vil høre mere, er du meget velkommen til at ringe til Jacob Nielsen på 5690 7818.

Og så er det jo lige nu, at rapsmarkerne står allerflotest! Det er en fornøjelse at køre langs de gule marker, der er en fryd både for øjet og for lugtesansen 😊

Undgå forurening og bøde med korrekt opsamling og afledning af ensilagesaft

v/ Helle Thers, BRK og Elisabeth Falk, BLF

Der har desværre på Bornholm været eksempler på, at ensilagesaft og restvand er løbet til drænen og vandløb. Det skal forebygges.

Ser du vand, der står omkring din markstak med ensilage, eller vand på vej ud af plansiloen – så skal du reagere

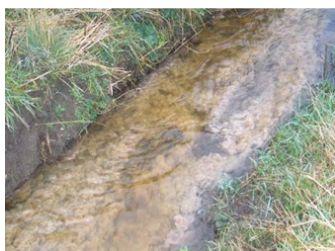
- Stop udledningen
- Tjek om ensilagesaften er nået dræn
- Kontakt BRK – fej ikke hændelsen under gulvtæppet – ring hellere en gang for meget end en gang for lidt... uanset om det er weekend eller juleaften

Ensilagesaft i ufortyndet form har et biologisk iltforbrug, der er 220 gange større end urensset by- spildevand.

Overfladevand fra ensilagesiloer kan derfor have et højt indhold af organiske stoffer, og hvis det ledes til vandløb, dannes der lammehaler – brunlige til gråhvide totter, der sidder fast på sten, planter, grene eller andre frem-spring i vandløbet.

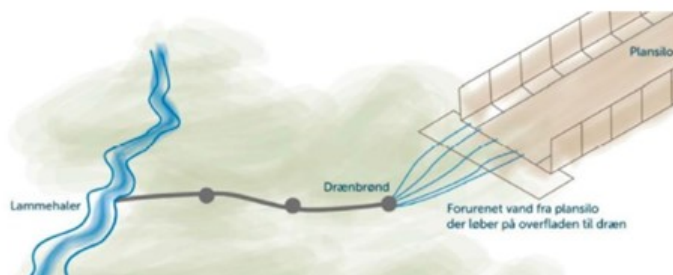
Lammehaler fra BRK's miljøtilsyn

Undgå forurening - det kan nemlig koste dyrt!

- Ensilagesiloen skal have en randzone på 2 meter i bredden og med en hældning på 3% mod afløb
- Det er vigtigt, at afløb ikke tildækkes – ensilagen med plastik og dæk skal ikke placeres over afløb
- Når der står vand omkring afløb, er det tid til at rense dem
- Tjek at pumpen, der leder vand fra plansiloer til gylletank/udsprinkling, altid virker
- Sørg for, at der ikke er afløb til dræn i nærheden af plansiloerne
- Placer markstakken, hvor der ikke er dræn eller grøfter mv
- Tag kasseret ensilage med hjem fra marken – lad det ikke ligge utildækket på marken

Kommunen vurderer, hvorvidt forureningen skal meldes til politiet. I disse tilfælde medfører det som regel en

bøde på 30.000 kr. Udover bøden risikerer man, at skulle betale det beløb, der måtte være sparet, ved ikke at have håndteret overfladevandet korrekt.

Der er tre måder til at aflede ensilagesaft

Til gyllebeholder:

- 0,7 m³ regnvand/ensilagesaft pr. m² ensilageplads pr. år
- Indregnes i opbevaringskapacitet af husdyrgødning
- Spredes som gylle

Til opsamlingsbrønd:

- Bufferkapacitet, der svarer til ca. en halv måneds nedbør.
- Opsamlingsbeholder skal være stor nok – f.eks. kræver ensilagesiloer på i alt 3000 m² en opsamlingsbeholder på 86 m³
- Automatisk udsprinklingspumpe, der kan udsprinkle hele indholdet på højest 10 timer
- Pumpen starter senest når opsamlingsbrønden indeholder én dags nedbør
- Der er et standard byggeblad, som beskriver krav til opsamlingstankens størrelse og pumpens kapacitet – afhængigt af ensilagesiloernes samlede areal

Til både gylletank og opsamlingsbeholder:

- Overløbsanordning - overskydende vand til gyllesystemet, men ikke retur
- Opsamlingsbeholder skal være stor nok – og gyllebeholderen skal have opbevaringskapacitet til resten
- Ofte mindre opsamlingstank og større pumpe end ved 2)
- Der er ikke et standard-byggeblad, og du skal derfor kunne redegøre overfor kommunen, hvordan fordeling mellem gylletank og opsamlingstank er beregnet, og at pumpen har tilstrækkelig kapacitet

Udbringning af ensilagesaft og restvand

- Udbringning af ensilagesaft og restvand må ikke give anledning til unødige gener
- Udbringning af ensilagesaft og restvand må ikke ske på en måde, og på arealer, hvor der er fare for afstrømning til vandløb, dræn, søer og kystvande
- Udbringning af ensilagesaft og restvand på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket jord er ikke tilladt
- I perioden fra høst til 1. november må der ikke udbringes ensilagesaft, medmindre udbringningen sker på bevoksede arealer eller arealer, hvor der er afgrøder den følgende vinter
- I perioden fra 15. november til 1. februar må der ikke udbringes ensilagesaft

Definitioner

Ensilagesaft: Væske, der løber fra ensilage, herunder sukkerroeffald og lignende, under opbevaringen bortset fra væske, der betragtes som restvand.

Restvand: Væske fra ensilagesiloer/-pladser med ikke-saftgivende ensilage og væske, der udelukkende er opsamlet fra ensilagesiloer/-pladser senere end 1 måned fra ilægning af saftgivende ensilage, skal betragtes som restvand, hvis kvælstof-indholdet er under 0,3 kg N/ton.

Beskyttede naturområder

v/ Katrine Høst og Helle Thers, BRK

Naturbeskyttelsesloven fra 1992 indeholder bestemmelser om beskyttelse af bestemte naturtyper. Disse bestemmelser er beskrevet i lovens § 3. Omkring 10 procent af Danmarks areal er beskyttet gennem naturbeskyttelseslovens § 3.

Det handler om:

- Søer
- Moser
- Ferske enge
- Strandenge
- Heder
- Overdrev
- Vandløb

Disse naturtyper er beskyttede overalt, hvor de forekommer i Danmark. De beskyttede naturtyper er vejledende registreret og kan ses på Danmarks Miljøportals Arealinformation eller på Bornholms Regionskommunes hjemmeside. Du kan også tilmelde dine arealer under "Din Natur". Så får du løbende besked, hvis der sker ændringer i kommunens § 3 registreringer på de arealer du har tilmeldt.

Et areal kan dog også godt være beskyttet, selv om det ikke er registreret som beskyttet. Det kan ske, hvis et areal vokser sig ind i beskyttelsen f.eks. efter at have ligget en årrække i græs.

Naturbeskyttelsesloven værner naturtyperne mod ændringer i deres naturtilstand. Ønsker du som ejer at foretage ændringer i et beskyttet naturareal, skal du søge om dispensation hos regionskommunen. Hittidig drift på arealerne kan fortsætte, mens større ændringer som for eksempel at dræne, opfylde, oprense, omlægge eller tilplante arealet ikke er tilladt. Desuden er det ikke tilladt at anvende sprøjtemidler eller gødning, hvis det ikke tidligere er blevet brugt, og hvis det er, må det ikke øges i omfang.

En overtrædelse af naturbeskyttelseslovens regler kan resultere i en politianmeldelse, men det har ingen interesse i, så lad os sammen værne om naturen.

Er du i tvivl, så ret henvendelse til os i kommunen - spørg hellere en gang for meget end en gang for lidt!

Agerlandets Fugle

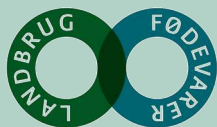
Vil du gerne vide mere om tiltag, som fremmer agerlandet fugle?

Så er du velkommen til markvandring tirsdag den 15. juni kl. 19-21

Program kommer på www.blf.dk

BORNHOLMS
LANDBRUG &
FØDEVARER
RØNNEVEJ 1
3720 AAKIRKEBY

TLF. 5690 7800

Er du vores nye økonomirådgiver?

Bornholms Landbrug & Fødevarer søger økonomirådgiver med interesse for driftsøkonomi

Har du interesse for driftsøkonomi, vil du være med til at rådgive de mange virksomheder, som har et potentiale for at udvikle deres forretning, og være med til at udvikle Bornholms Landbrug & Fødevarer, så kan det være dig, der er vores nye økonomirådgiver.

Vi forventer, at vores nye medarbejder har indgående kendskab til driftsøkonomi, årsrapporter, budgetter og budgetopfølgninger, kan løse komplekse driftsøkonomiske opgaver i tæt samarbejde med kunden og har en basisviden om moms- og skatteregler.

Uddannelsesmæssig baggrund kan være jordbrugsøkonom, agrarøkonom eller lignende. Alternativt en baggrund fra en økonomifunktion, revisor, bankrådgiver for erhvervskunder eller lignende. Praktisk kendskab og viden om landbruget er en fordel, men ingen betingelse. Erfaring som rådgiver og leder vil være en fordel, men ingen betingelse.

Du bliver en del af den bornholmske fødevarebranche, som er en stor del af samfundet og en stor del af den danske eksport til resten af verden og dermed værdiskabende for Danmark.

Bornholms Landbrug & Fødevarer er en dynamisk virksomhed, der konstant forsøger at udvikle produktionen for at skabe den bedste bundlinje for vores landmænd, virksomheder, medlemmer og kunder. Jobbet er et teamwork, hvor en stor grad af faglig koordination mellem afdelingerne på Bornholms Landbrug & Fødevarer. Det er en spændende hverdag... hver eneste dag!

Du kan se hele stillingsopslaget på vores hjemmeside www.blf.dk under aktuelt.

Interesseret?

Kontakt vores direktør, Thomas Bay Jensen, på tlf. 5690 7801 og få en snak om dine muligheder, der ligger lige for og på længere sigt.

Ansøgning

Du er velkommen til at sende din ansøgning og CV til tbj@blf.dk inden den 1. juli.

Bornholms Landbrug & Fødevarer

Sidste frist for
tilmelding onsdag
den 2. juni til DANVET
på telefon 98 51 29 88
eller mail:
info@danvet.com

DANVET INVITERER

ALLE BORNHOLMS SVINEPRODUCENTER OG ANSATTE TIL **SOMMERMØDE**

Hvornår: Tirsdag den 8. juni 2021 kl 17:30-21:00

Hvor: Bornholms Landbrug, Kannikegaard, Rønnevej 1, 3720 Aakirkeby

PROGRAM

18:00

Velkomst

v Dyrlæge Hasse Kahr Poulsen, DANVET

18:15

Middag

19:00

PRRS-håndtering i so- og slagtesvinebesætninger - så enkelt kan det gøres!

Dyrlæge Claus B. Larsen, DANVET

19.45

Pattegriseoverlevelse - hvad ved vi nu? DANVET Golden Standard - Nyt fra DANVET Research.

Dyrlæge Per Bak, DANVET

20.15

Sodødelighed – årsager og sammenhænge.

Dyrlæge Carsten K. Nielsen, DANVET

20:45

Stop med at kastrere grise og tjen flere penge! Et bæredygtigt og velfærds-mæssigt alternativ til kirurgisk kastration.

Dyrlæge Jakob Bagger, Teknisk chef, Zoetis.

21:15

Afslutning

SDK BORNHOLM

kun et opkald væk 24/7/365

Aarsdalevej 81, 3740 Svaneke

Kig Forbi

Service, parts,
lager, salg

Jens Søberg Due

Rune Hansen Hørning

70 225 700

En del af noget større..

Kjaersgaard

THE SDK WAY